

Марина Калашлінська¹**«Сірі зони» як політична технологія:
трансформація територіальності у гібридних конфліктах**

У статті досліджено феномен територій із розмитим суверенітетом, так званих «сірих зон», як ключового елементу сучасних гібридних конфліктів. Попри наявні дослідження невизнаних утворень, політична логіка їх створення та функціонування як інструменту геополітичного впливу залишається недостатньо вивченою. Метою статті є аналіз політичної логіки «сірих зон» та визначення їхньої ролі у трансформації сучасної територіальності. Методологічну основу становить порівняльний аналіз кейсів, що поєднує інструментарій критичної геополітики з поведінковим аналізом політики пам'яті та безпеки. У результаті доведено, що «сірі зони» функціонують як цілеспрямована політична технологія маніпуляції суб'єктністю. Її логіка полягає у подвійній стратегії: одночасному конструюванні фіктивної агентності для «сірих зон» (через керовані вибори, «паспортизацію», створення альтернативної пам'яті) та деконструкції легітимної державності держави-мішені. Обґрунтовано, що саме цей процес трансформує територіальність із міжнародно-правової категорії контролю на динамічний інструмент гібридної війни, що є однією з ключових рис сучасних конфліктів.

Ключові слова: сірі зони, гібридні конфлікти, територіальність, суверенітет, геополітика, політична суб'єктність, невизнані утворення.

Maryna Kalashlinska¹**“Grey Zones” as a Political Technology:
The Transformation of Territoriality in Hybrid Conflicts**

This article examines the phenomenon of “grey zones”, territories with blurred sovereignty, as a key element of contemporary hybrid conflicts. While existing research often treats unrecognized entities as geopolitical anomalies, their function as a political technology of subjectivity manipulation remains under-theorized. The central purpose of this paper is to analyze the political logic of “grey zones”, defined as a dual strategy of simultaneously constructing fictitious agency for these territories while deconstructing the legitimate statehood of the target nation.

The methodological framework is based on an interdisciplinary synthesis that combines the tools of critical geopolitics, security studies, and cultural memory theory. This approach is applied to a comparative analysis of post-Soviet unrecognized entities. Critical geopolitics helps to deconstruct the spatial dimension, security studies frames the hybrid conflict context, and the theory of cultural memory is crucial for understanding how alternative identities are manufactured to legitimize this manipulation of subjectivity.

The results demonstrate that the creation of “grey zones” is a deliberate political process. It involves projecting a narrative of self-determination and autonomy onto the territory (constructing fictitious subjectivity) through instruments like managed elections, passportization, and the creation of a separate collective memory. Simultaneously, it aims to portray the target state as a “failed state”

¹ Кандидат політичних наук, докторант кафедри політології та державного управління Донецького національного університету імені Василя Стуса, Україна.

PhD in Political Sciences, Postdoctoral Researcher, Department of Political Science and Public Administration, Vasyl' Stus Donetsk National University, Ukraine.

E-mail: m.kalashlinska@donnu.edu.ua; <https://orcid.org/0000-0001-5825-3631>.

incapable of governing (deconstructing its legitimate subjectivity). This creates a managed ambiguity that allows the patron state to project power while denying direct responsibility.

The article concludes that “grey zones” transform territoriality from a static, international-legal category of control into a dynamic political technology for manipulating subjectivity. This process, which consists of the simultaneous construction of fictitious actors and the deconstruction of legitimate ones, is identified as a key feature of contemporary hybrid conflicts, challenging traditional understandings of sovereignty and international order.

Keywords: grey zones, hybrid conflicts, territoriality, sovereignty, geopolitics, political subjectivity, unrecognized entities.

Постановка проблеми. Феномен «сірих зон» став одним із визначальних елементів сучасних гібридних конфліктів. Йдеться про території з розмитим або оспорюваним суверенітетом, які функціонують поза чітким міжнародно-правовим полем. У класичному дискурсі міжнародних відносин вони здебільшого тлумачаться як результат «заморожених конфліктів» чи побічний ефект невирішених територіальних суперечок. Такий підхід акцентує на їхній пасивній природі, проте не враховує, що в умовах гібридної війни «сірі зони» є не випадковим наслідком, а цілеспрямованою політичною технологією, інструментально спрямованою на дестабілізацію та посилення власного впливу в обхід прямої військової конфронтації.

При цьому, попри значний масив досліджень невизнаних утворень, бракує системного теоретичного аналізу, який розглядав би «сірі зони» саме як технологію маніпуляції суб’єктністю. Їхня логіка вибудовується у подвійній стратегії: одночасному конструюванні фіктивної агентності (через керовані вибори, «паспортизацію», альтернативні наративи пам’яті) та деконструкції легітимної державності цільової держави. Недостатнє осмислення цього механізму звужує розуміння того, як «сірі зони» змінюють класичні уявлення про суверенітет і територіальність.

Практичне значення дослідження зумовлене нагальною потребою у виробленні стратегій протидії гібридним загрозам. Усвідомлення політичної логіки «сірих зон» і механізмів маніпуляції суб’єктністю дозволяє розкрити один із центральних інструментів сучасної гібридної війни та закладає підґрунтя для створення ефективних механізмів зміцнення національної стійкості, реінтеграції окупованих територій і адаптації міжнародного порядку до нових викликів.

Аналіз останніх досліджень. Феномен «сірих зон» знаходиться на перетині кількох напрямів сучасних політичних досліджень. Теоретичною відправною точкою для його аналізу є праці, що деконструють класичне вестфальське розуміння території. Критика «територіальної пастки» (Агню Д., 1994)² та концепція «перфорованого суверенітету» (Духачек І. Д., 1990)³ обґрунтували, що в епоху глобалізації державні кордони перестають бути герметичними, створивши підґрунтя для розуміння того, як можуть виникати простори з розмитою юрисдикцією.

Значний масив праць присвячений вивченню невизнаних утворень у контексті «заморожених конфліктів» (Дембінська, М. та Кампана А., 2017⁴; Пегг С., 1998⁵; Касперсен Н.⁶; Кольсто П., 2006⁷; Флореа А., 2017⁸). Однак ця література часто фокусується на статичних аспектах

² Agnew, J. (1994). The Territorial Trap: The Geographical Assumptions of International Relations Theory. *Review of International Political Economy*, № 1(1), pp. 53-80. <https://doi.org/10.1080/09692299408434268>.

³ Duchacek, I. D. (1990). Perforated Sovereignities: Towards a Typology of New Actors in International Relations. In H. J. Michelmann & P. Soldatos (Eds.), *Federalism and International Relations: The Role of Subnational Units*. Oxford: Clarendon Press, pp. 1-33.

⁴ Dembinska, M., & Campana, A. (2017). Frozen Conflicts and Internal Dynamics of De Facto States: Perspectives and Directions for Research. *International Studies Review*, № 19(2), pp. 254-278. Available from: <http://www.jstor.org/stable/26407901> (accessed 11 September 2025).

⁵ Pegg, S. (1998). *International Society and the De Facto State*. London: Routledge, 326 p.

⁶ Caspersen, N. (2012). *Unrecognized States: The Struggle for Sovereignty in the Modern International System*. Cambridge: Polity Press. 210 p.

⁷ Kolstø, P. (2006). The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States. *Journal of Peace Research*, № 43(6), pp. 723-740.

⁸ Florea, A. (2017). De Facto States in International Politics (1945-2011): A New Data Set. *International Interactions*, № 40(5), pp. 788-811.

їхнього виживання, меншою мірою аналізуючи їхню динамічну, інструментальну роль. Поява концепту «гібридної війни» (Гофман Ф. Г., 2007⁹) дала змогу переосмислити ці території як елемент ширших стратегій, де використовуються невійськові інструменти (Галеотті М., 2016¹⁰), проте і тут територія часто трактується як пасивна арена для агресії.

Прорив у розумінні «сірих зон» пропонують підходи, що аналізують їх як політично сконструйовані простори. Критична геополітика (Туатайл Г.О., 1997¹¹) розглядає їх як результат дискурсивних практик, тоді як теорії культурної пам'яті (Ассманн, Дж., 2011¹²; Еткінд А., 2013¹³) та концепт «мнемонічної безпеки» (Мельксоо М., 2015¹⁴) пояснюють, як у цих зонах відбувається переписування ідентичностей. Дослідження конкретних технологій, таких як «паспортизація» чи бордеризація (Артман В. М., 2013¹⁵; Гаєвські Я, 2024¹⁶), розкривають практичні механізми створення керованої невизначеності.

Таким чином, сучасна література демонструє перехід від опису невизнаних держав як наслідків «заморожених конфліктів», до розуміння «сірих зон» як цілеспрямованої політичної технології. Проте бракує комплексного аналізу, який би пояснював так важливу, на нашу думку, їхню функцію, як маніпуляцію суб'єктністю, що полягає в одночасному конструюванні фіктивної суб'єктності «сірих зон» з одночасною об'єктивізацією та запереченням легітимності держави-мішені. Крім того, існуючі підходи здебільшого залишаються в межах раціоналістичної парадигми, ігноруючи поведінкові виміри цього процесу, що звертали б увагу на те, як саме технології маніпуляції суб'єктністю експлуатують природні когнітивні упередження, емоції та ідентичність для зміни сприйняття та політичної лояльності населення. Таким чином, актуальність та наукова новизна даного дослідження визначається саме цією подвійною дослідницькою прогалиною: недостатнім аналізом маніпуляцій суб'єктністю та ігноруванням поведінкової перспективи у вивченні того, як створюються та функціонують «сірі зони».

Мета статті полягає в аналізі політичної логіки «сірих зон» як технології гібридної війни та визначенні їхньої ролі у трансформації сучасної територіальності. Завдання дослідження охоплюють уточнення поняття «сірих зон» у відмінності від «заморожених конфліктів», аналіз маніпуляції суб'єктністю як ключового механізму їх функціонування, виявлення інструментів цієї технології (ерозія суверенітету, управління невизначеністю, конструювання альтернативної ідентичності) та з'ясування, як вони змінюють розуміння територіальності з міжнародно-правової категорії контролю на динамічний процес управління статусами та ідентичностями.

Виклад основного матеріалу. У сучасному науковому та політичному дискурсі для опису територій із невизначеним статусом, що виникли на пострадянському просторі, тривалий час домінував термін «заморожені конфлікти». Цей концепт, розроблений для аналізу наслідків етнополітичних війн 1990-х років, описував ситуацію як статичний стан «ні війни, ні миру», де активні бойові дії припинені, але політичне врегулювання не досягнуте¹⁷. Однак в умовах сучасних гібридних конфліктів така термінологія виявляється недостатньою, оскільки вона не відображає динамічної та інструментальної ролі, яку ці території відіграють у стратегіях дер-

⁹ Hoffman, F. G. (2007). *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. Arlington: Potomac Institute for Policy Studies. Available from: https://www.potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf (accessed 11 September 2025).

¹⁰ Galeotti, M. (2016). Hybrid, ambiguous, and non-linear? How new is Russia's 'new way of war'? *Small Wars & Insurgencies*, № 27(2), pp. 282–301.

¹¹ Tuathail, G.Ó. (1997). *Critical Geopolitics*. London: Routledge, 320 p.

¹² Assmann, J. (2011). *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge: Cambridge University Press, 332 p.

¹³ Etkind, A. (2013). *Warped Mourning: Stories of the Undead in the Land of the Unburied*. Stanford: Stanford University Press, 300 p.

¹⁴ Mälksoo, M. (2015). 'Memory Must be Defended': Beyond the Politics of National Remembrance. *Security Dialogue*, № 46(3), pp. 221–237.

¹⁵ Artman, V.M. (2013). Documenting Territory: Passportisation, Territory, and Exception in Abkhazia and South Ossetia. *Geopolitics*, № 18(3), pp. 682–704.

¹⁶ Gajewski, J. (2024). Putin's Passportization Gambit: Investigating the Logic Behind Russia's en Masse Naturalization of Foreign Citizens. *European Review of Law and International Relations*, № 69, pp. 26–36.

¹⁷ Dembinska, M., & Campana, A. (2017). Frozen Conflicts and Internal Dynamics of De Facto States: Perspectives and Directions for Research. *International Studies Review*, № 19(2), pp. 254–278. Available from: <http://www.jstor.org/stable/26407901> (accessed 11 September 2025).

жав-патронів. Тому для більш точного аналізу цього феномену доцільно використовувати поняття «сірих зон».

На відміну від «замороженого конфлікту», який фіксує стан невирішеності після війни та зводиться до відносної стабілізації, «сіра зона» постає як динамічний і керований простір, що використовується для продовження протистояння переважно невійськовими гібридними методами. Цей простір, що цілеспрямовано створюється як джерело дестабілізації, активно використовується зовнішнім актором (державою-патроном) для досягнення власних геополітичних цілей¹⁸. Процес її конструювання є багатоетапним:

1. *Підготовчі дії* на ціннісному та інформаційному рівнях, коли через пропаганду та маніпуляцію історичною пам'яттю конструюється відокремлена ідентичність населення майбутньої «сірої зони».

2. *Ерозія суверенітету* полягає у розриві правових, економічних та соціальних зв'язків населення з його легітимною державою.

3. *Встановлення зовнішнього контролю* та створення паралельних інститутів влади (урядів, парламентів, армій), які імітують державність, але не мають реальної суб'єктності та легітимності.

4. *Підтримання керованої нестабільності*, під час якої рівень напруги в «сірій зоні» дозується патроном і використовується як інструмент тиску та торгу в міжнародних відносинах.

Першим з цих етапів стає формування ціннісного та інформаційного підґрунтя. Через пропаганду, маніпуляцію історичною пам'яттю та конструювання відокремленої ідентичності здійснюється поступова делегітимація держави-мішені. Це створює ґрунт для подальших юридичних і політичних кроків, оскільки боротьба за інтерпретацію минулого перетворюється на ключовий елемент конфлікту, що дозволяє легітимізувати новий політичний порядок¹⁹.

На цьому підґрунті здійснюється ерозія суверенітету та правового поля держави-мішені. Він полягає у цілеспрямованому розриві зв'язків населення «сірої зони» з його легітимною державою та інтеграції його у правовий простір держави-патрона. Ключовою технологією тут виступає масова «паспортизація». Цей інструмент, вперше апробований Росією в Абхазії та Південній Осетії для створення приводу до вторгнення 2008 року, пізніше був адаптований та розширений в окупованому Криму та на Донбасі. Паралельно відбувається створення квазідержавних інститутів, які імітують державність²⁰, та інтеграція території в економічне та правове поле патрона²¹.

Третій етап полягає в управлінні невизначеністю та нестабільністю. На відміну від «заморожених конфліктів», у «сірих зонах» держава-патрон активно дозує ескалацію та деескалацію, використовуючи їх як інструмент тиску та торгу. Періодичні загострення на лінії розмежування на Донбасі (до 2022 року) чи політичні кризи навколо Придністров'я є керованими процесами, спрямованими на виснаження цільової держави та блокування її інтеграції до НАТО та ЄС²². Таким чином, «сіра зона» перетворюється на постійний важіль впливу, що дозволяє патрону підтримувати стан керованого хаосу²³.

Четвертим, і найбільш довготривалим, механізмом є конструювання альтернативної ідентичності. Фізичний та правовий контроль є неповним без контролю над свідомістю насе-

¹⁸ Galeotti, M. (2016). Hybrid, ambiguous, and non-linear? How new is Russia's 'new way of war'? *Small Wars & Insurgencies*, № 27(2), pp. 282-301.

¹⁹ Mälksöo, M. (2015). 'Memory Must be Defended': Beyond the Politics of National Remembrance. *Security Dialogue*, № 46(3), pp. 221-237.

²⁰ Caspersen, N. (2012). *Unrecognized States: The Struggle for Sovereignty in the Modern International System*. Cambridge: Polity Press. 210 p.

²¹ Gajewski, J. (2024). Putin's Passportization Gambit: Investigating the Logic Behind Russia's en Masse Naturalization of Foreign Citizens. *European Review of Law and International Relations*, № 69, pp. 26-36.

²² Hoffman, F. G. (2007). *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. Arlington: Potomac Institute for Policy Studies. Available from: https://www.potomacinstitute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf (accessed 11 September 2025); Legucka, A. (2017). Frozen and Freezing Conflicts in Eastern Europe and South Caucasus: Implications for Regional Security. *Yearbook of the Institute of East-Central Europe*, № 15(2), pp. 79-97.

²³ Galeotti, M. (2016). Op. cit.

лення. Для цього держава-патрон розгортає комплексну політику пам'яті, спрямовану на заміну існуючої національної ідентичності на нову, лояльну до патрона. Якщо в Придністров'ї центральним є міф про збереження радянської спадщини, то в Криму та на Донбасі використовується наратив «руського миру»²⁴. Через контроль над освітою, медіа та впровадження нових комеморативних практик²⁵ держава-патрон цементує довготривалий контроль над територією та її населенням.

Аналіз механізмів функціонування «сірих зон» доводить, що сучасна боротьба за територію ведеться не стільки за землю чи територію, скільки за лояльність її мешканців. Такі інструменти, як «паспортизація», інтеграція в економічне поле патрона та, насамперед, конструювання альтернативної колективної пам'яті, є технологіями, що спрямовані на розрив існуючих соціальних та політичних зв'язків і створення нових²⁶. Це підтверджує, що в гібридних конфліктах влада над територією здійснюється через владу над ідентичністю.

Аналітичне зіставлення «заморожених конфліктів» та «сірих зон» дозволяє окреслити їхню принципову відмінність як політичних феноменів і виокремити специфіку останніх у категоріях статусу, динаміки, механізмів функціонування та ролі в міжнародній системі (див. Таблиця 1).

Таблиця 1.

Відмінності у статусі, динаміці та механізмах «заморожених конфліктів» і «сірих зон»²⁷

Аспект	Заморожений конфлікт	Сіра зона
Статус	Стан невирішеності після війни; відносна стабілізація	Керований простір нестабільності; відсутність фіксованого статусу
Динаміка	Переважно статичний; конфлікт «законсервований»	Динамічний процес; постійно відтворюється невизначеність
Механізми	Припинення вогню, політичний «статус-кво»	Паспортизація, економічна інтеграція, інформаційний контроль, маніпуляція пам'яттю
Роль у міжнародній політичній системі	Перешкода для інтеграції та стабілізації	Інструмент гібридної війни, що дозволяє патрону проєктувати вплив
Ідентичність населення	Залишається суперечливою, але без активної інженерії	Системне переписування ідентичностей і легітимних наративів

Як видно з порівняння, «сірі зони» відрізняються від «заморожених конфліктів» не лише інтенсивністю динаміки чи набором інструментів, а насамперед принциповим впливом на розуміння території та суверенітету, що відкриває шлях до подальшого аналізу їхньої трансформаційної ролі. Вони постають не як пасивні «продукти невирішеності», а як активні простори політичного конструювання, які змінюють саму логіку міжнародних відносин. Таким чином, «сірі зони» є не лише набором інструментів, а й каталізатором глибокої трансформації

²⁴ Mälksoo, M. (2015). 'Memory Must be Defended': Beyond the Politics of National Remembrance. *Security Dialogue*, № 46(3), pp. 221–237.

²⁵ Assmann, J. (2011). *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge: Cambridge University Press. 332 p.

²⁶ Mälksoo, M. (2015). Op. cit.

²⁷ Систематизовано автором.

самого поняття територіальності в сучасних міжнародних відносинах. Класична вестфальська модель, що базується на чітких кордонах та ексклюзивному суверенітеті, виявляється недостатньою для аналізу цих складних утворень²⁸. Вони демонструють, що в умовах гібридних конфліктів контроль над територією перестає бути виключно питанням фізичної присутності та військової сили. Він постає як багатовимірний процес, що включає управління правовим статутом, економічними зв'язками та, передусім, ідентичністю населення. Створення й підтримання «сірих зон» перетворюється на політичну технологію маніпуляції суб'єктністю, яка полягає в одночасному конструюванні фіктивної агентності цих утворень та деконструкції легітимної державності цільової нації. Саме ця трансформація, де боротьба за простір стає боротьбою за ідентичність і колективну пам'ять, є однією з визначальних рис сучасних гібридних конфліктів.

Висновки. Проведене дослідження доводить, що феномен «сірих зон» у сучасних гібридних конфліктах є не побічним наслідком невирішених суперечок, а цілеспрямованою політичною технологією. Її ключова логіка полягає у маніпуляції суб'єктністю, що реалізується через подвійну стратегію: одночасне конструювання фіктивної агентності для «сірих зон» та деконструкцію легітимної державності цільової нації. Це дозволяє державі-патрону досягати стратегічних цілей, постійної дестабілізації та «геополітичного вето» до «повзучої анексії», уникаючи прямої відповідальності за агресію.

Аналіз показав, що ця технологія спирається на три взаємопов'язані механізми. На правовому та інституційному рівні відбувається ерозія суверенітету через паспортизацію, створення паралельних інститутів влади та економічну інтеграцію. На стратегічному рівні реалізується управління невизначеністю, де дозована ескалація й деескалація слугують інструментом постійного тиску. Нарешті, на ідентифікаційному рівні формується альтернативна колективна пам'ять і система лояльностей через контроль освітнього та інформаційного простору. Саме цей останній вимір забезпечує довготривалу легітимізацію нового політичного порядку.

Фундаментальним висновком статті є те, що феномен «сірих зон» каталізує трансформацію сучасної територіальності. Вона перестає бути виключно міжнародно-правовою категорією, заснованою на чітких кордонах і суверенітеті, та постає як динамічний процес управління статусами, ідентичностями й колективною пам'яттю. У гібридних конфліктах боротьба за простір дедалі більше постає як боротьба за ідентичність і наративи, а контроль над територією вимірюється не лише військовою присутністю, а й здатністю конструювати та нав'язувати символічні порядки. Це відкриває новий рівень осмислення суверенітету та ставить перед міжнародною політикою завдання розробки стратегій протидії цим формам впливу.

Перспективи подальших досліджень полягають у поглибленому вивченні механізмів протидії цій технології, зокрема стратегій відновлення суверенітету та реінтеграції «сірих зон». Окремої уваги потребує порівняльний аналіз «сірих зон» за межами пострадянського простору, що дозволить виявити як універсальні, так і регіональні особливості цього феномену. Нарешті, продуктивним напрямом є дослідження внутрішньої динаміки «сірих зон», зокрема реакції різних соціальних груп на процеси конструювання нової ідентичності.

References

1. Agnew, J. (1994). The Territorial Trap: The Geographical Assumptions of International Relations Theory. *Review of International Political Economy*, № 1(1), pp. 53-80. <https://doi.org/10.1080/09692299408434268>.
2. Artman, V.M. (2013). Documenting Territory: Passportisation, Territory, and Exception in Abkhazia and South Ossetia. *Geopolitics*, № 18(3), pp. 682–704.
3. Assmann, J. (2011). *Cultural Memory and Early Civilization: Writing, Remembrance, and Political Imagination*. Cambridge: Cambridge University Press. 332 p.
4. Caspersen, N. (2012). *Unrecognized States: The Struggle for Sovereignty in the Modern International System*. Cambridge: Polity Press. 210 p.

²⁸ Agnew, J. (1994). The Territorial Trap: The Geographical Assumptions of International Relations Theory. *Review of International Political Economy*, № 1(1), pp. 53-80. <https://doi.org/10.1080/09692299408434268>; Tuathail, G.Ó. (1997). *Critical Geopolitics*. London: Routledge, 320 p.

5. Dembinska, M., & Campana, A. (2017). Frozen Conflicts and Internal Dynamics of De Facto States: Perspectives and Directions for Research. *International Studies Review*, № 19(2), pp. 254–278. Available from: <http://www.jstor.org/stable/26407901> (accessed 11 September 2025).
6. Duchacek, I. D. (1990). Perforated Sovereignities: Towards a Typology of New Actors in International Relations. In H. J. Michelmann & P. Soldatos (Eds.), *Federalism and International Relations: The Role of Subnational Units*. Oxford: Clarendon Press, pp. 1–33.
7. Etkind, A. (2013). *Warped Mourning: Stories of the Undead in the Land of the Unburied*. Stanford: Stanford University Press, 300 p.
8. Florea, A. (2017). De Facto States in International Politics (1945-2011): A New Data Set. *International Interactions*, № 40(5), pp. 788–811.
9. Gajewski, J. (2024). Putin's Passportization Gambit: Investigating the Logic Behind Russia's en Masse Naturalization of Foreign Citizens. *European Review of Law and International Relations*, № 69, pp. 26–36.
10. Galeotti, M. (2016). Hybrid, ambiguous, and non-linear? How new is Russia's 'new way of war'? *Small Wars & Insurgencies*, № 27(2), pp. 282–301.
11. Hoffman, F. G. (2007). *Conflict in the 21st Century: The Rise of Hybrid Wars*. Arlington: Potomac Institute for Policy Studies. Available from: https://www.potomac institute.org/images/stories/publications/potomac_hybridwar_0108.pdf (accessed 11 September 2025).
12. Kolstø, P. (2006). The Sustainability and Future of Unrecognized Quasi-States. *Journal of Peace Research*, № 43(6), pp. 723–740.
13. Legucka, A. (2017). Frozen and Freezing Conflicts in Eastern Europe and South Caucasus: Implications for Regional Security. *Yearbook of the Institute of East-Central Europe*, № 15(2), pp. 79–97.
14. Mälksoo, M. (2015). 'Memory Must be Defended': Beyond the Politics of National Remembrance. *Security Dialogue*, № 46(3), pp. 221–237.
15. Pegg, S. (1998). *International Society and the De Facto State*. London: Routledge, 326 p.
- Tuathail, G.Ó. (1997). *Critical Geopolitics*. London: Routledge, 320 p.

Стаття надійшла / Received: 14.09.2025

Схвалено / Accepted: 10.12.2025